

Arhitectura si sculptura ateniana din in secolul al V-lea i.Hr.

Arhitectura proprie este fundamentul și zidul care înconjoară o cultură. Și arhitectura, ca și cultura europeană, a plecat din teritoriile locuite de traci. De la Carpați și până în Asia Mică și Palestina, arhitectura are o istorie de multe mii de ani. Reperul arhitecturii orășenești a fost și este Troia. Troia a fost punctul de atracție și de reper vestic, încă până pe la anii 1700.

FORME ARHITECTURALE SPECIFICE: Capacitatea creatoare a arhitecților greci s-a concentrat în realizarea unor volume cu caracter sculptural, urmărind stabilirea unor raporturi expresive între clădirile ce alcătuiau ansamblul. Efecte speciale erau obținute prin compoziții bazate pe o asimetrie plină de rafinament. Ca o reflectare a umanismului, arhitectura greacă nu s-a îndepărtat de scara omului, nici chiar în edificiile reprezentative. Caracterul monumental al construcțiilor acestei epoci rezida în rigoarea și simplitatea formelor.

De-a lungul istoriei arhitecturii grecești s-au constituit cele trei tipuri principale de colonade aparținând ordinilor doric, ionic și corintic.

- **Ordinul doric** a fost folosit cu precădere în Grecia continentală. Formele sale sunt simple, severe, dând impresia de soliditate și forță
- **Ordinul ionic** a apărut în Asia Mică și în insulele mării Egee, patrundând apoi, cu unele modificări, în Grecia continentală, în special în Attica. Se resimte preferința specific orientală pentru o decoratie mai bogată, ionică remarcându-se prin suplete și eleganță.
- **Ordinul corintic** mai puțin folosit de greci decât celelalte două, diferă de ionic prin aceea că are coloana ușor mai înaltă și capitelul îmbrăcat în frunze de acant.
-

Atena, oraș în sud-estul Greciei, capitala și cel mai mare oraș al țării. Este situată pe colina Attic și este înconjurată cu munți din trei părți, cei mai mult importanți sunt munții Párnis, Pendéli, și Hymettos (Imittós). Doi curenți, râul Kifisós în vest și râul Ilisós în est, trec prin oraș. Atena cu portul ei, Pireu (Pireás), care este situat la 8 km de sud-vestul Golfului de Saronikós (un intrând în Marea Egeană), formează o regiune metropolitană. Atena domină viața economică, culturală, și politică din Grecia. Cel mai splendid complex arhitectural al antichității grecești este ansamblul de patru edificii de pe Acropole (Propileele, Partenonul, templul Athenei Nike și Erechtheionul).

Partenonul

Deasupra Atenei pe colina Acropole veghează ruinele civilizației antice grecești. Cel mai mare templu **Parthenonul**, a fost construit în onoarea zeiței patroane a orașului, Atena, în secolul V î.Hr. În ciuda deteriorărilor provocate de intemperiiile naturii și a distrugerilor umane, templul a rezistat în timp până în zilele noastre. Deși este opera unui simpozion artistic și deși nu știm care este contribuția concretă ale mâinilor lui Fidias, Parthenonul este mai mult decât o realitate arhitectonică, este o realizare de un ordin care depășește speciile artei și care totuși persistă să se identifice cu zestrea spirituală pe care nu putem să i-o atribuim decât lui Fidias. Parthenonul este ideea unei forme care se numește Fidias.

Planul templului grec se definește după felul în care coloanele sunt dispuse față de o încăpere centrală în care se afla imaginea de cult. **Parthenonul** reprezintă tipul cel mai echilibrat al evoluției templelor. Număra opt coloane pe fatada, rândul de coloane dorice care încadrează templul mărginește o incintă cu friza ionică, construcția fiind un exemplu în privința coeziunii acestor două moduri de a exprima unitatea.

Ionicul are coloana mai verticalizată, capitelul mai bogat arcuit și profilurile mai jucate. Distincția însă se exprimă mai clar prin felul în care ionicul umplea registrul frizei cu o panda continuă de sculpturi față de banda dorică. Parthenonul se înfățișează în afara cu metopele sculptate, iar pe dinauntru cu friza continuă a reliefului Ionic, care înconjoară încăperea în care se afla statuia Atenei Parthenos. **Decoratia exterioara** a Parthenonului este formată din importante grupuri sculpturale cum ar fi: uriasul orizont spre care cugeta fiinta lui Dionisos-Teseu, grupul de zeite de alaturi ale caror mâini retezate de timp, ciunge, vor parca sa vorbeasca despre imensitate și grupurile statuare ale frontonului de rasarit cel care reprezinta nasterea Atenei din capul lui Zeus.

Iluzii ale Parthenonului

Parthenonul, o capodopera de arhitectura antica greaca, este exemplul unei iluzii de linii. Deși el pare perfect drept, structura nu conține unghiuri perfect drepte. Coloanele de arhitectura sunt proiectate să se aplece puțin înăuntru, arhitectii au construit baza și alte elementele orizontale cu o curbura neînsemnată îndreptată în sus. Aceste modificări compensează pentru a deforma efectele de perspectivă liniară, care altfel fac structura să apară încovoaiată.

Templul Nike

Templul Nike face parte din Acropolis. A fost construit în jurul anului 420 î.e.n., este un exemplu excelent al unui templu clasic cu o friză în jurul părții de sus și coloane Ionice. Din fața Propileelor se deschidea o splendidă vedere panoramică a orașului, precum și, în imediată apropiere, asupra templului Athenei Victorioase (Nike). Ridicat pe locul unui vechi altar al zeiței, micul templu Ionic era plasat în vârful unei stînci din colțul drept al terasei Acropolei. Sculptura frontului și a frizei Ionice reprezenta figuri de zei și scene de bătălie contra perșilor; iar pe parapetul de marmură al platformei templului, o serie de tinere Victoriei aducînd taurii ce urmau să fie sacrificați Athenei.

Acropolis este o cetate fortificată ce domina Atena. Acropolis conține câteva dintre cele mai cunoscute clădiri construite în stilul arhitectural clasic. Aceste clădiri includ Parthenonul (un templu doric construit în onoarea zeiței Atena), Propylaea și Erechtheion. Acestea au fost construite în Epoca de Aur (secolul V î.Hr.) sub ordinul faimosului democratic Pericles.

Erechtheion

Dacă **Partenonul** glorifica mai mult sensul civic al religiei grecilor, în schimb cultul propriu-zis religios era legat de **Erechtheion** – ultimul monument ridicat pe Acropole.

Edificiul este plasat pe locul cel mai venerat de greci de pe Acropole. Căci pe acest loc era stîncă cu urmele fulgerului cu care Zeus îl lovisese pe Erechtheus – pe care tradiția îl socotea a fi fost unul din primii regi ai Atenei. Pe lângă sanctuarele celor amintiți, se mai aflau aici și cele închinat lui Hefaistos, Poseidon, fiicei lui Cecrops, Pandrosos, Boutes. Pe o suprafață de numai 15 m pe 30 m edificiul Erechtheionului adăpostea nu mai puțin de 9 sanctuare.

Spre deosebire de stilul înalt, solemn, al arhitecturii și sculpturii celorlalte monumente de pe Acropole, Compoziția Erechtheionului a constituit – prin ingeniozitatea soluțiilor tehnice și a viziunii artistice – un lucru cu totul nou în **istoria** arhitecturii grecești. „Farmecul deosebit al cariatidelor Erechtheionului constă în echilibrul dintre semnificația lor plastică și cea arhitectonică”

Propileele

Propileele (propylaion = „avanpoartă”), în întregime din marmură de Pentelic, erau o intrare monumentală, cu aspect de fronton al unui templu, flancată de două corpuri de clădiri cu coloane dorice. Prin porticul central, cu coloane de asemenea în stil doric, cinci porți deschideau intrarea – printr-un vestibul cu coloane ionice, mai zvelte –în marea incintă sacră. (Poarta centrală, cea mai mare, era rezervată intrării călăreților și animalelor de sacrificiu). Într-una din cele două clădiri laterale era așa-numita **Pinacoteca**, ce adăpostea picturile de seamă aduse ca daruri votive zeiței. **Mnesicles**, arhitectul care concepuse **Propileele**, știuse să-și adapteze construcția, maiestuoasă prin chiar simplitatea liniilor ei, la diferențe de nivel ale terenului.